

Lesse uit die verlede

SABBATMIDDAG

Skrifverwysings vir hierdie week se studie:

Psalm 78, Psalm 105, Galasiërs 3:29, Psalm 106, Psalm 80, Numeri 6:22-27 en Psalm 135.

Geheueteks: “Wat ons gehoor het en wat ons weet, wat ons vaders ons vertel het, sal ons vir ons kinders nie verswyg nie. Ons sal aan die volgende geslag vertel van die roemryke dade van die Here en van sy mag, van die wonderdade wat Hy gedoen het” (*Psalm 78:3 en 4, NAB*).

In vele psalms kom lofprijsing in die opnoem van God se magtige reddingsdade. Siende dat dit met die verlossingsgeskiedenis te make het, word hierdie werke dikwels “verlossingsgeskiedenis-psalms” of bloot “geskiedkundige psalms” genoem. Sommige doen ’n beroep op die volk om uit die verlede te leer, veral uit hulle en hul voorsate se foute. Sommige geskiedkundige psalms is oorwegend lofliedere wat gesing behoort te word en beklemtoon God se wonderdade wat Hy in die verlede ten bate van die volk verrig het. Die sing van hierdie wonderdade het ten doel om vertroue in God te versterk, in Hom wat beide in staat en getrou is om sy kinders van hul teenswoordige swaarkry te red.

Die trekpleister in hierdie geskiedkundige psalms is die feit dat dit ’n mens help om jou lewe as deel van die volk se verbondsgeskiedenis te sien, om aanspraak daarop te maak en dit by jou geloofsbelewenis te inkorporeer. Siende dat ons deur Christus as deel van die historiese volk van God aangeneem is (*Rom. 8:15, Rom. 9:24-26, Gal. 4:6 en 7*), is Israel van ouds se historiese erfenis inderdaad ook die verhaal van ons geestelike erfenis. Gevolglik kan ons, en behoort ons, uit die belewenisse van antieke Israel te leer — belewenisse wat ook ons s’n is.

Die einddoel is ook om te besef dat elke opeenvolgende geslag van God se volk — hetsy as letterlike of geestelike Israel — ’n klein dog noemenswaardige aandeel in die groot historiese ontvouing van God se soewereine doelwitte in die groot stryd het.

**Bestudeer hierdie week se les ter voorbereiding vir Sabbat, 9 Maart.*

Die Here se onstuitbare getrouheid

Lees Psalm 78. Watter drie deurslaggewende historiese tydperke word in hierdie psalm uitgelig? Asaf put basies dieselfde lesse uit elke tydvak. Wat is daardie lesse?

'n Terugblik op Israel se verlede benadruk God se getrouheid en Israel se ontrou. Dit behoort ook 'n les vir toekomstige geslagte te wees om nie dieselfde foute as hul voorsate te maak nie, en eerder op God te vertrou en getrou aan sy verbond te bly. Die psalmdigter gebruik dus die geskiedenis as 'n soort gelykenis (*Ps. 78:2*), d.w.s. dat die volk die boodskap van hierdie psalm behoorlik moet bepeins, met elkeen wat self na die betekenis daarin moet soek. Psalm 78 vers 2 is profeties omdat dit vooruitwys op Jesus se gebruik van psalms as onderrigmetode (*Matt. 13:34 en 35*).

Die psalm bekyk ook die uittoeg uit Egipte (*Ps. 78:9–54*), die vestiging in Kanaän (*verse 55–64*) en die tydperk van koning Dawid (*verse 65–72*). Dit demonstreer die Here se glorieryke daede en die gevolge wat die verbreking van God se verbond ingehou het. Israel se geskiedenis boekstaaf vele maniere waarop die volk onlojiaal teenoor God was, veral die afgodery (*Ps. 78:58*).

Die psalmdigter benadruk egter die rede vir Israel se ontrou: hulle het vergeet wat God in die verlede vir hulle gedoen het, het nie op Hom vertrou nie, het die Here beproef (*Ps. 78:18, 41 en 56*), het teen Hom gerebelleer; en het versuim om by sy wet, sy verbond en sy getuïenisse te hou (*Ps. 78:10, 37 en 56; OAB*). Deur op hierdie spesifieke vorms van onlojaliteit te wys, sê die psalmdigter indirek dat die verwerping van Israel in die verlede 'n enkele sonde as oorsprong het — te wete die volk se versuim om die Here te vertrou (*Ps. 78:7 en 8*).

Die volk se konstante hardkoppigheid en geestelike blindheid in hierdie psalm slaan 'n mens dronk, siende dat die Here, daarenteen, oneindig geduld en genade aan die dag gelê het. Waarom was elke opeenvolgende geslag so traag om uit hul foute te leer?

Dalk moet ons nie te haastig met die vingerwysing wees nie. Beide ons en ons geestelike voorgeslagte woon in huise van glas. Vergeet ons nie dalk ook van God se wonderdade in ons lewens nie? Verwaarloos ons nie ook ons verbondsverpligtinge nie? Psalm 78 moedig egter gelowiges aan om nie op hul eie daede staat te maak nie. Nee, dit toon juis die vergeefsheid van die menslike wil, tensy dit natuurlik in die konstante besef dat God getrou is, asook in die aanvaarding van sy genade, gefundeer word. Die volk se nederlae op die slagveld (*Ps. 78:9 en 62–64*) lig hierdie les in Psalm 78 mooi toe — naamlik dat menslike inspanning sonder getrouheid aan God altyd gedoemde pogings is.

Watter lesse het jy geleer of behoort jy uit die foute van die verlede te leer het?

Herdenking van die verlede en lofprysing aan God

Lees Psalm 105. Watter historiese gebeure en die lesse wat daaruit te leer is, word in hierdie psalm na vore gebring?

Psalm 105 herdenk sleutelgebeure wat die verbondsverhouding tussen die Here en sy volk Israel gevorm het. Dit fokus op God se verbond met Abraham, om die Beloofde Land aan hom en sy nageslagte te gee. Dit toon ook hoe daardie belofte, wat aan Isak en Jakob herbevestig is, danksy die bestiering van die Here deur Josef, Moses en Aäron, asook tydens die inneem van die land Kanaän vervul is. Die psalm bring hoop aan God se volk in alle geslagte, siende dat die wonderdade wat die Here in die verlede verrig het, die onveranderlikheid van sy liefde in elke geslag van sy kinders waarborg (*Ps. 105:1-5, 7 en 8*).

Psalm 105 is gelyksoortig aan Psalm 78 (wat ons gister bekyk het), aangesien dit God se getrouheid aan sy volk dwarsdeur die verbondsgeskiedenis onderstreep; met die doel om God te eer en verheerlik, en om sy kinders tot getrouheid aan te moedig. In teenstelling met Psalm 78, noem Psalm 105 egter nie die volk se foute van die verlede op nie. Dié psalm gaan anders te werk.

In plaas daarvan vertel Psalm 105 die verbondsgeskiedenis deur die lewens van Israel se grootste patriarge, en toon hoedat God hul stapsgewys lei en hoedat die patriarge te midde van swaarkry geduldig deurdruk. Die patriarge se deursettingsvermoë en lojaliteit aan God is ryklik beloon. Psalm 105 is dus 'n beroep om die patriarge se voorbeeld te volg — naamlik om geloof aan die dag te lê en om met vertroue op God se redding in hul leeftyd te wag.

Psalm 105 het die trant van 'n loflied (*Ps. 105:1-7*), wat toon dat die kinders van die Here hul verbondsgeskiedenis moet ken as hulle Hom waarlik wil loof en prys. Die geskiedenis het 'n tweeledige doel: dit bevestig ons geloof, en verskaf tallose redes om die Here te loof en prys.

Die aanbidders word as die nageslag van Abraham en die kinders van Jakob aangespreek (*Ps. 105:6*), wat toon dat hulle as die vervulling van God se belofte aan Abraham — die belofte om hom 'n groot nasie te maak (*Gen. 15:3-6*) — beskou word. Die psalmdigter onderstreep die feit dat die patriarge nie anders as die daaropvolgende geslagte van God se volk is nie, laasgenoemde is 'n onafgebroke voortsetting van eersgenoemde. Let op die klem wat die skrywer op God se oordele hier lê: “oor die hele wêreld geld sy beslissings” (*Ps. 105:7, AFR20, klem verskaf; lees ook OAB*), sodoende vermaan hy aanbidders om nie te vergeet dat “onse God” ook die soewereine leier van die hele wêreld is en dat sy goedertierenheid vir die ganse mensdom is nie (*Ps. 96:1, Ps. 97:1*). Duidelik is dit 'n hernieude oproep tot getrouheid aan elke nuwe geslag gelowiges.

Ons is Sewendedag-Adventiste. Hoe behoort ons onself dus in hierdie onafgebroke volk van God — wat vanaf Abraham tot in die hede strek — te beskou? (Lees Galasiërs 3:29.) Watter lesse behoort ons as Sewendedag-Adventiste uit Israel se geskiedenis te leer?

'n Bepeinsing van geskiedenis en berou

Lees Psalm 106. Watter geskiedkundige gebeure en hul lesse word in hierdie psalm beklemtoon?

Psalm 106 roep ook die deurslaggewende gebeure in Israel se geskiedenis te voorskyn, insluitende die uittog uit Egipte, die woestynsomsverwinge, asook die lewe in Kanaän. Dit beklemtoon die voorgeslagte se afskuwelike sondes, sondes wat uiteindelik 'n ballingskapgeslag voortgebring het. Hierdie psalm is heel waarskynlik geskryf toe Israel in Babiloniese ballingskap was of dalk na hul terugkeer, met die psalmdigter wat onder ingewing van die Heilige Gees die Egiptiese ballingskap en uittog na Kanaän oortel as gebeure waaruit die volk veronderstel was om uiters belangrike lesse te leer.

Soos die vorige psalms, wys hierdie een ook op God se getrouheid tot sy verbond van genade waardeur Hy sy volk in die verlede gered het (*Ps. 106:45*). Dit koester die hoop dat God weereens sy boetvaardige volk goedgesind sal wees en hulle sal terugbring uit die nasies waaronder hulle verstrooi is (*Ps. 106:47*). Die pleidooi om verlossing uit hul teenswoordige omstandighede, is nie blote wensdenkery nie, maar 'n smeekbede van geloof; en spruit uit die verlossingsekerheid wat op God se reddingsdade van die verlede steun (*Ps. 106:1-3*). Dit steun ook op die onfeilbaarheid van die Here se getrouheid teenoor die volk wat Hy as Syne geroep het en met wie Hy 'n verbond gesluit het.

Psalm 106 se terugdink aan Israel se mislukkings van die verlede vorm 'n integrale deel van die volk se belydenisproses, van beide hul sonde én die feit dat hulle nie beter as hul voorgeslagte is nie. Die teenswoordige geslag in hierdie psalm gee selfs toe dat hulle slegter as hul voorsate is omdat hulle gewet het wat die gevolge van hul voorgangers se sondes was, en die ongekende geduld en genade wat God aan die dag gelê het deur hulle te red, hoewel hulle in die onlangse verlede doelbewus die wêreld van goddeloosheid bewandel het. As dit die waarheid is wat die volk destyds moes aanvaar, hoeveel te meer vir ons, die hedendaagse gelowige, wat die openbaring van God se karakter en reddende genade in die gestalte van Jesus en sy soendood het.

Die goeie nuus in Psalm 106 is dat God se onwankelbare liefde altyd oor die sonde van sy volk triomfeer (*Ps. 106:8-10, 30 en 43-46*). Die deurslaggewende rol wat Moses en Pinehas gespeel het toe hulle die woede van die Here weggekeer het (*lees Numeri 25 en veral vers 10*), wys vir ons hoe geweldig betekenisvol Christus se bemiddeling ter wille van gelowiges is. Slegs 'n eerstehandse belewenis van God se genade kan 'n verhaal uit die verlede in ons verhaal omskep.

Psalm 106 vers 13 sê: “Maar hulle het gou vergeet wat Hy gedoen het en nie op sy leiding gewag nie” (NAB). Waarom is dit so maklik vir ons om hierdie tragiese fout te herhaal?

Die gelykenis van die Here se wingerd

Lees Psalm 80. Hoe word die volk van God hier uitgebeeld en watter groot hoop bepleit hulle?

Israel word hier uitgebeeld as God se wingerdstok wat in die onderdrukkende Egipteland gestaan het, maar wat Hy toe uittrek en na die oorvloedige Beloofde Land neem om dit daar te herplant. Hierdie wingerdstok-beeld dui op die feit dat Israel God se uitverkore volk is en dat hulle die sorg van sy voorsienigheid geniet (*lees ook Gen. 49:11, 12 en 22; Deut. 7:7-11*).

In Psalm 80 beleef God se wingerd egter sy toorn (*vers 12*). Die profete kondig die wingerd se verwoesting aan, as ’n teken van God se oordele omdat die wingerd wilde druiwe voortgebring — oftewel goddeloos geraak — het (*Jes. 5:1-7, Jer. 2:21*).

Psalm 80 bekyk egter nie die redes vir God se oordele nie. Gegewe die dieptes van God se genade, sukkel die psalmdigter om te verstaan hoe God sy teenwoordigheid vir so ’n uitgerekte tydperk van sy mense kan weerhou. Die spanning tussen God se toorn en oordele, enersyds, en sy genade en vergifnis, andersyds, lei tot vrese by die psalmdigter dat die toorn van die Here dalk vir ewig sal voortduur, en dat dit die volk geheel en al sal verteer (*Ps. 80:17-18 OAB*).

Lees Numeri 6:22-27. Hoe word hierdie seëning in Psalm 80 gebruik?

Die psalm se refrein herinner aan die belofte wat Aäron aan die volk moes voorhou — naamlik dat God se seëninge blywend is (*Num. 6:22-27*). Die psalmdigter beklemtoon die hoop dat God se genade sal triomfeer oor die redes waarom die volk smart beleef: “o God, herstel ons, en laat u aangesig skyn, sodat ons verlos kan word!” (*Ps. 80:3 OAB; lees ook Ps. 80:8 en 20 OAB*).

Die Hebreeuse woord wat hier as “herstel” vertaal word, kom van ’n algemeen-gebruikte woord wat as “terugkeer” vertaal kan word. Laasgenoemde word herhaaldelik in die Bybel gebruik waar God roep na sy afgedwalde volk en vra dat hulle na Hom moet terugkeer. Dit hang nou saam met die begrip bekering, d.w.s. om ’n mens se rug op sonde te draai en jou lewe godwaarts te keer. “Ek sal aan hulle harte gee om My te ken, dat Ek die Here is. Hulle sal vir My ’n volk wees, en Ek sal vir hulle ’n God wees; want hulle sal na My terugkeer met hulle hele hart” (*Jer. 24:7, AFR20*).

Bekering is ’n terugkeer na God. Hoe het jy dit al self beleef?

Die Here se oppermag in die geskiedenis

Lees Psalm 135. Watter geskiedkundige gebeure word hier beklemtoon? Watter lesse put die psalmdigter daaruit?

In Psalm 135 word die volk aangesê om die Here vir sy goedertierenheid en getrouheid te loof, twee goddelike karaktereïenskappe wat in bepaalde weldade te siene is: die skepping (*Ps. 135:6 en 7*), Israel se verlossingsgeskiedenis ten tye van die uittoeg uit Egipte (*Ps. 135:8 en 9*) en die verowering van die Beloofde Land (*Ps. 135:10-12*).

Die Here toon sy genade deur die volk Israel as “besondere besitting” uit te verkies (*Ps. 135:4, NLV*). “Besondere besitting” verwoord die andersheid van die verbondsverhouding tussen God en sy volk (*Deut. 7:6-11, 1 Pet. 2:9 en 10*). Israel se uitverkiesing spruit uit God se soewereine wil, derhalwe het die volk geen rede tot ’n meerderwaardige houding gehad nie. Psalm 135 verse 6 en 7 toon dat die Oppewese se doelstellings vir hierdie wêreld nie sy oorsprong in Israel het nie. Dit het reeds by die skepping begin. Gevolglik behoort Israel hul toegekende rol in God se wêreldverlossingsplan nederig te aanvaar.

Psalm 135 keer terug na die Here se groot reddingsdade ten bate van sy volk (*Ps. 135:8-13*). Dié vertelling loop uit op ’n belofte, naamlik dat God “reg” aan sy volk “sal verskaf” en Hom oor hulle sal ontferm (*Ps. 135:14, NLV*). Dit impliseer ’n soort oordeel, en is God se blaamsuiwering van die onderdrukte en ontheemdes (*Ps. 9:4, Ps. 7:8, Ps. 54:1 & Dan. 7:22*). Hierdie belofte beteken dat die Here Hom vir sy volk sal beywer en hulle sal verdedig (*Deut. 32:36*). Psalm 135 probeer dus die volk aanspoor om hul vertrouwe in die Here te stel en om getrou aan hul verbond met Hom te bly.

Die Here se getrouheid aan sy volk noop die psalmdigter om opnuut die nuttelosheid van afgode en die Here se unieke posisie as alleenheerser oor die wêreld te bevestig (*Ps. 135:15-18*). Om op afgode staat te maak, maak hul aanbidding net so nutteloos en magteloos as wat daardie gode is (*Ps. 135:18*). Die psalm toon dat God as beide Skepper en as Verlosser van sy volk gedien behoort te word. Dit word besonder netjies in twee komplementêre weergawes van die vierde van die tien gebooe verwoord (*Eks. 20:8-11, Deut. 5:12-15*). Die mag van God wat ’n mens in die skepping en geskiedenis bespeur, het geen gelyke nie. Derhalwe behoort die volk van God slegs op Hom staat te maak en slegs Hom te aanbid. As ons Skepper en Verlosser, is Hy al een wat aanbid behoort te word, en die aanbidding van enigiets of enigiemand anders is afgodsdien.

Hoe verseker die gelowige dat hy of sy geen afgode in hul lewens het nie? Waarom is dit makliker om by afgodery betrokke te raak as wat ’n mens dink?

Vir verdere studie: Lees **Handelinge 7** en **Hebreërs 11**. Uit die geskiedenis sien ’n mens hoedat die Here met sy soewereinde wil vir Israel van ouds gelei het. Wat is die hoofdoel van hierdie onderneming, volgens die Nuwe Testament?

Die historiese psalms is ’n kragtige getuienis van God se getrouheid aan sy volk. Elke gebeurtenis in die verbondsgeskiedenis was ’n bestiering, ’n godgegewe stap in die rigting van die uiteindelijke vervulling van die groot belofte — naamlik dat God ’n verlosser aan die mensdom, in die vorm van Jesus van Nasaret, sou stuur. Selfs die beproewings — so verbysterend vir die volk, wat hulle laat wonder het of die Here hulle versaaak het — was onder God se soewereine beheer en deel van die Godsplan omdat Hy die opperste Heer van die geskiedenis is. Op ’n besonder vaardige wyse bring die psalmdigter ons te staan voor die waarheid: selfs die volk se gebrek aan lojaliteit kon nie die Here stuit nie, Hy het in sy volk bly glo en aangehou om sy beloftes te vervul. Die onboetvaardige individue en groepe is egter uitgesluit van die verbondseëninge. Hul skandelike einde dien steeds as waarskuwing dat ’n lewe sonder God (of een in stryd met Hom) mense verwoes.

In elke tydvak moedig die boek Psalms gelowiges aan om te hoop op die Here en aan Hom getrou te bly. “Ons het niks te vrees in die toekoms nie, behalwe dat ons twee dinge vergeet: hoe God ons tot dusvêr gelei het en sy lesse van die verlede” (Ellen G. White, *Life Sketches of Ellen G. White*, bl. 196).

As ons as kinders van die Here vreesloos vorentoe wil beur, moet ons presies weet wat in ons verbondsgeskiedenis gebeur het. Ellen G. White beveel aan dat gelowiges Psalms 105 en 106 “minstens een maal ’n week” moet lees (*Testimonies to Ministers and Gospel Workers*, bl. 98).

Israel se verbondsgeskiedenis toon dat der laaste van God se beloftes wat in die Bybel geskryf staan, vervul sal word. Hier is natuurlik twee soorte: dié wat op die individu en sy of haar teenswoordige lewe afgestem is en dié wat oor die toekoms gaan, die dag van Christus se wederkoms wat God se koninkryk van geregtigheid en vrede op die nuwe aarde sal vestig.

Vrae vir bespreking:

- ① Watter seëninge spruit uit die bepeinsing van antieke Israel en hoe die Here hulle getrou gelei het? Wat gebeur egter as ’n mens die lesse van die verlede vergeet of doelbewus ignoreer? Wat gebeur as ons hierdie beginsel op onself as die kerk toepas, ons wat tot dieselfde taak as Israel van ouds geroepe is?
- ② Hoe moedig die boek Psalms ons aan om te besef dat God doelbewus na ons en ons lewens omsien en dat ons geduldig op God en sy soewereine weë moet vertrou, selfs wanneer die redes vir bepaalde gebeure onduidelik is?
- ③ Hoe kan ons die bestudering van Israel se verbondsgeskiedenis ’n meer prominente deel van persoonlike stiltetyd en van gemeentelike aanbidding maak? Dink ook aan die meer onlangse [nabyelse] geskiedenis van God se volk. Hoe dra ’n mens dit doelbewus aan kinders oor?